

Výklad sidry Tecave (Ex. 27,20 - 30,10)

Při popisu šatu velekněze Árona, zařazeného do sidry Tecave, zpravuje Tóra o chošen mišpat, štítu práva, jenž měl být doplněn dvanácti kameny se jmény izraelských kmenů, seřazenými vždy po třech kamenech ve čtyřech řadách (2M 28,17-21).

Číslo 12, vycházející ze čtyř základních živlů, nacházíme v některých časoprostorových přírodních danostech kosmogonického řádu. Dvanáctka se objevuje ve znamení zvěrokruhu, jenž odpovídá 12 měsícům roku, stejně jako v dělení solárního dne na 12 hodin.

Mezi základy přírody, stvořenými Bohem, a národy, stvořenými Bohem, totiž existuje hluboká harmonie.

Rozložení 12 kamenů do 4 skupin po 3 členech je zřejmé zejména z řádu táboření, který byl pro potomky Izraele zaveden během dlouhého putování pouští.

Každá ze 4 skupin byla určena pro jednu ze světových stran a toto rozdělení bylo považováno za pozemský protějšek nebeského vozu, popsáno v prvním vidění proroka Ezechiela. Právě ve spojení s tímto vozem - ma'ase merkaba - kabalisté rozebírají význam světových stran a souběžně i symboliku barev (zvláště Moše Cordovero v díle Pardes rimonim). Uvedená symbolika rovněž platí pro výklad zabarvení 12 drahých kamenů v náprsníku velekněze.

Vycházejí z vize nebeského vozu se nejprve konstatuje, že čtyři blahodárné síly šířící se po zemi vyvěrají z jižní strany a síly škodlivé ze strany severní.

Na jižní straně se nachází archanděl Michael, zpodoběný jako lev bílou barvou. Jih je strana principu lásky a milosti, midat chesed.

Na opačné straně se zvedá archanděl Gabriel zobrazený jako býk červenou barvou. Sever je strana materiální, kde vládne princip síly - midat gvura.

Dvě zbývající strany jsou nejprve charakterizovány královstvím (malchut) na západě, neboť šchina, tj. Boží přítomnost, je vždy na západě. Tam se nachází Rafael, archanděl zdaru v podobě orla pozvedajícího se k nebi, azurově modrý jako znamení šchiny.

Konečně na východě je archanděl Uriel, herald nebeského plamene s lidskou tváří, který na zem rozprostírá své světlo a nastoluje všeobecnou harmonii (tiferet). Tato strana je označována zelenou barvou.

Uvedené základní barvy vytvářejí míšením a kombinacemi řadu dalších barev, což každé dodává zvláštní symbolickou hodnotu.

Midraš Bamidbar raba podrobně popisuje příčiny rozdělení, jež každému ze 12 kmenů přiděluje kámen takového zabarvení, aby podle výše naznačeného základního systému odpovídal charakteru i historické volbě daného kmene.

Jak Tóra upřesňuje, jména kmenů měla být vyryta na pečetí (2M 28, 21). Nepsalo se tedy inkoustem a podle tradice se nepoužívalo ani rydla (kameny měly zůstat celistvé). Podle talmudského traktátu Sota 48b byla písmena na kameni pouze načrtnuta inkoustem, na něž se poté zvnějšku přitiskl šamir. Kámen se v onom místě sám od sebe rozštěpil, jako když fík sám od sebe v letě puká, aniž by cokoliv ztratil ze své podstaty. Písmo se tedy vrylo do kamene, ale žádný odpad nevznikl. Sám šamir, který nebyl větší než zrnko ječmene a jemuž žádný pevný předmět neodolal, patřil k deseti zázrakům stvořeným za soumraku posledního dne stvoření (Talmud, traktát Avot 5,9). To podle Maimonida znamená, že símě deseti zázračných jevů bylo vloženo do přírody na závěr díla stvoření.

Verš 29 uvádí, že Aron bude nosit jména izraelských synů na štítu práva na svém srdci. Jak uvádí dílo Pirke de rabi Eliezer, když praotec Jakob opustil rodiče, aby založil vlastní rodinu, strávil noc v Bejt-Elu, kde vzal 12 kamenů, symbolizujících 12 kmenů, kterým měl dát povstat. Tyto kameny vložil pod svou hlavu a ty se roztavily v jediný. Tato harmonická jednota 12 izraelských kmenů se opět obnovuje na srdci velekněze, když bude vcházet do svatyně před Hospodina. Následující verš zaznamenává příkaz vložit do štítu práva urim a tumim. Tato hebrejská slova nejsou zpravidla v Bibli překládaná, protože o jejich obsahu

panuji dohady. Podle Rašiho je to Boží Jméno napsané zjevně, které velekněz nosil v záhybech náprsníku. Díky tomu činil svá slova jasná (hebrejské meir souvisí svým kořenem s urim) a dokonalá v pravdě (hebrejské metamem souvisí s tumim). S tímto názorem souhlasí i Nachmanides, který základní funkci urim a tumim odvozuje z talmudského traktátu Joma 73b. Zde se píše, že slovo urim znamená še-meirim et dvarejhem (činí jejich slova jasná) a tumim znamená še-mašlimim et dvarejhem (ať se jejich slova vyplní). Nachmanides pokračuje, že urim a tumim představují mystérium vyjevené Bohem Mojžíšovi. Ten je sám s přispěním Nebes zapsal a zhotovil. Proto se nikde v Písmu nepíše o tom, že by je vyrobili umělci povolání k stavbě svatostánku.

S příkazem zhotovit urim a tumim se Bůh obrací přímo k Mojžíšovi, přičemž urim i tumim jsou při popisu posvátného oděvu výjimečně opatřeny určitým členem, což ukazuje, že Mojžíš si byl předem vědom existence i užití tohoto předmětu. Odpovědi odkazující k nadpřirozené povaze urim a tumim odpovídají vyjevení se svatého ducha nižšího řádu inspirujícího prorocství, avšak nadřazeného bat kol, tj. Hlasu nebes. Tento duch promlouval v době druhého jeruzalémského chrámu, když již prorocství pomocí urim a tumim přestalo existovat. Již výše citovaný traktát Joma uvádí, že posouzení bylo tehdy vyhrazeno představitelům národa: králi, předsedovi tribunálu či muži, jehož bylo národu zapotřebí (velitel armády či pomazávající kněz v době války). Tato posouzení se takřka výhradně týkala naléhavých případů či období národní tísně. Vybraní mužové mohli hovořit jen s knězem, z něhož promlouval svatý duch a na němž spočinula Boží přítomnost. Právě k ní se obracel pro odpověď. Urim a tumim tak představovaly nástroj Božího zjevení, daný národu k stálému užití pro případ, kdy se jeho nejvyšší zájmy ocitly v nebezpečí. Synové Izraele se však těšili nesmírné přízni vlastnit tento zázračný nástroj pouze tak dlouho, pokud žili v ovzduší svatosti. Tehdy velekněz nosil právo izraelských synů na svém srdci před Hospodinem (verš 2M 28, 30). Díky tomuto omezení, které podmiňovalo užití, můžeme pochopit zásadní rozdíl mezi tímto nástrojem vyjevení svatého ducha a pohanskými orákuly, jež své předpovědi čerpají z nečistých zdrojů magie.

VĚSTNÍK 2/57

/Převzato z www.olam.cz/